

پیشگیری از وقوع جرم»، چرایی و چگونگی آن/ گفتوگوی ایسنا با کارشناسان و صاحبان نظران حقوقی درباره یک لایحه

پیشگیری از وقوع جرم که مؤثرترین و بهترین راه مبارزه با رفتار کجروانه و ناهنجاری‌های اجتماعی است، جایگاه والا و ارزشمندی در سیاست جنایی کشورها دارد. پیشگیری از جرم طبق تعریف «لایحه پیشگیری از وقوع جرم» عبارت است از «پیش بینی، شناسایی و ارزیابی خطر وقوع جرم و اتخاذ تدابیر و اقدامات لازم برای از بین بردن یا کاهش آن». در طول قرون متمادی، اتخاذ چنین تدابیر و اقدامات به منظور حفظ حقوق فردی و اجتماعی و تأمین امنیت همه جانبه افراد، توجه دانشمندان علوم مختلف و سیاستمداران را به خود معطوف داشته است. دیدگاه‌های مختلف و احیاناً متضادی در این مقوله ابراز شده و بر اساس آنها تدابیر پیشگیرانه و اقدامات متعددی اتخاذ شده است اما هیچ کدام از این شیوه‌ها و تدابیر نتوانستند جلوی رشد فزاینده جرایم را بگیرند و تمامی آنها در میدان آزمون و خطا با شکست و ناکامی قطعی مواجه شدند و در مقابل، هر روز شاهد شیوع افسار گسیخته جرایم و ناامنی هستیم. با این اوضاع و احوال در صدد برآمدیم که با هدف بررسی چالش‌ها و راهکارها در زمینه پیشگیری از

وقوع جرم با پیشزمینه لایحه مطرح به عنوان پیشگیری از وقوع جرم در گفتوگوها با صاحب‌نظران نظرات آنان را در این باره جویا شویم تا در صورت تصویب این لایحه امیدوار باشیم که از جرایم متعددی که هر روز در جامعه در حال افزایش است، جلوگیری گردد.

محمدرضا سماواتی‌پور در گفتوگو با خبرنگار حقوقی خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، در این‌باره اظهار کرد: مادامی که علل، انگیزه‌ها و اسباب ارتکاب جرم در جامعه وجود دارد، پیشگیری معنایی نخواهد داشت، در واقع پیشگیری بیشتر از آنچه که نیازمند يك لایحه قانونی یا ایجاد چند سازمان موازی باشد، نیازمند يك عزم ملی است که باید در وجود تكتك قانونگذار مجریه، قضاییه و سایر نهادهای ذیربط باشد تا بتوانیم به چنین مهمی دست پیدا کنیم.

این وکیل دادگستری معتقد است: سیاست کیفری به مجموعه روشها و تدابیری گفته میشود که پیشگیری از وقوع جرم کرده و به درمان مجرمیت می‌پردازد به لحاظ عملی نمی‌توان سیاست کیفری را جدا از سیاست کلی کشور بدانیم زیرا مساله پیشگیری از وقوع جرم تنها با اصلاح سیاست‌های کیفری حل و فصل نمیشود بلکه نیازمند و منوط به این است که ابعاد مختلف يك پدیده مجرمانه با کلیت اجتماع آن مورد مطالعه قرار بگیرد.

برای مبارزه با وقوع جرم، باید ریشه‌ها را شناسایی کنیم

همچنین يك وکیل دادگستری در این باره گفت که برای مبارزه با وقوع جرم در ابتدا باید ریشه‌ها و دردها را شناسایی کنیم و سپس در زمینه پیدا کردن روش‌های درمان آن برآییم.

سیدمحمد صادق آل‌محمد اظهار کرد: با مجازات به تنهایی نمیتوانیم به مبارزه با وقوع جرم بپردازیم بلکه برای این که شیوه‌های پیشگیری از وقوع تبهکاری را شناسایی کنیم، باید به راه‌حل‌های علمی و منطقی مراجعه کرده و آنها را کشف کنیم.

ریشه کن کردن جرم، نیازمند علت‌یابی است

احمد بشیری يك وکیل دادگستری نیز با بیان اینکه کار اساسی برای ریشه‌کن کردن جرم، علت‌یابی است، گفت: جرم‌زدایی به فرهنگسازی و مطالعات و بررسی‌های روانشناسانه نیاز دارد و به همین سادگی صورت نمی‌گیرد؛ لذا باید بسترهای زایش جرم را شناسایی کنیم و به فرهنگسازی و برقرار کردن تعادل اجتماعی رو بیاوریم.

وي در اين زمينه خاطر نشان كرد: اگر لايحه پيشگيري از وقوع جرم بتواند از جرايم اتفاقي جلوگيري كند - نه جرايمي كه از روي اضطرار انجام ميگيرد - ميتواند لايحه خوبي باشد. در واقع بايد به محسوسات و نه به احساسات و حدس و گمان توجه كنيم. اين لايحه بر اساس احساسات و حدس و گمان شكل گرفته و بيشتر براي پاك كردن صورت مساله است، در صورتي كه ما بايد اصل مساله را از بين ببريم.

واگذاري پيشگيري از وقوع جرم به سازمانهاي مردم نهاد

دكتور جمشيد نورشرق نيز در گفتوگو با خبرنگار حقوقي خبرگزاري دانشجويان ايران (ايسنا)، در تحليل لايحه پيشگيري از وقوع جرم گفت: لايحه پيشگيري از وقوع جرم نميتواند كارايي لازم را در اين زمينه داشته باشد بلكه واگذاري چنين امر مهمي به سازمانهاي مردم نهاد كه انگيزه بيشتر براي كمك به هموعان خود دارند، هم مفيدتر است و هم هزينه كمتر و نتايج بهتري را به دنبال خواهد داشت.

بحث پيشگيري از وقوع جرم، بحث علمي و فني است

يك مدرس دانشگاه نيز با بيان اين كه بحث پيشگيري، يك بحث علمي و فني است، گفت: هدف از اين بحث افزايش قدرت نسلپذيري افراد، جلوگيري از تكرر جرم و ارايه نتيجه تحقيقات و مطالعات به قواي ديگر براي پيشگيري اوليه و اجتماعي است. در واقع مبارزه با عوامل است كه يك انسان حنيف و حقگرا را تبديل به يك انسان بزهكار و منحرف ميكند.

علي نجفي توانا با بيان اين كه بحث پيشگيري از وقوع جرم يكي از مباحث پيچيده، تخصصي و فني در رابطه با پديده بزهكاري است. تصريح كرد: واقعيت اين است كه معمولاً پيشگيري با توجه به نتايج آسيبشناسي در قالب تدابير بنيادي به صورت تدابير اوليه، ثانويه و ثالثه انجام ميشود.

خالي بودن «كانون هاي وكلاي دادگستري» در لايحه پيشگيري از وقوع جرم

همچنين يك وكيل دادگستري معتقد است، يكي از كاستيهاي لايحه پيشگيري از وقوع جرم اين است كه در شوراي عالي پيشگيري از وقوع جرم از نهاد مهم و موثري مانند «كانونهاي وكلاي دادگستري» در جهت سياستگذاري و اجراي اهداف لايحه استفاده نشده است.

حسین ساعتچی‌یزدی در گفت‌وگو با خبرنگار حقوقی ایسنا، در تحلیل لایحه پیشگیری از وقوع جرم گفت: این لایحه در اجرای بند 5 اصل 156 قانون اساسی تنظیم شده است که موادی از این لایحه محل اختلاف شورای نگهبان و مجلس شورای اسلامی است و در حال حاضر این لایحه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال شده است.

مبارزه بیشتر معطوف به معلول و پیشگیری ناظر به علت است

مهرداد پشنگپور وکیل دادگستری نیز با بیان این که مبارزه بیشتر معطوف به معلول و پیشگیری ناظر به علت است، گفت: در زمینه پیشگیری از وقوع جرم باید زیرساخت‌های فرهنگی، اخلاقی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، مذهبی و قومیتی را در نظر گرفت.

وی با انتقاد به اینکه با تصویب یک لایحه نمی‌توان مسأله‌های مهمی مانند پیشگیری از وقوع جرم را حل و فصل کنیم، اظهار کرد: پیشگیری از جرم سالیان زیادی است که از جهات گوناگون مورد بحث و تحلیل دانشمندان حقوق، جامعه‌شناسی حقوقی، جامعه‌شناسی روانشناسی و ... قرار گرفته و هر کدام به فراخور حوزه مورد بحث و تحقیق خود، به اصول و مواردی در این خصوص اشاره کرده‌اند و اینکه با تصویب یک لایحه بتوانیم از چنین مسأله مهمی جلوگیری کنیم، اشتباه بسیار بزرگ و ساده‌انگاری است.

جامعه و بستر فرهنگی و اجتماعی آن نقطه ثقل پیشگیری از وقوع جرم است

ایمان میرزازاده نیز در گفت‌وگو با خبرنگار حقوقی خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، در تحلیل لایحه پیشگیری از جرم با بیان این که جامعه و بستر فرهنگی و اجتماعی آن نقطه ثقل پیشگیری از وقوع جرم است، تاکید کرد که باید رویکرد تنبیهی و مبتنی بر برخورد سخت با مجرمان را تغییر داده و از برخوردهای قهرآمیز که بر احساسات مردم تاثیرگذار است و عموماً خشونت را ترویج می‌کند جلوگیری کرد. او معتقد است که می‌توان از این سیاست در مقوله پیشگیری از وقوع جرم نیز بهره گرفت.

جرم پدیده‌ای اجتماعی با تمام ابعاد و علل متنوع آن است

رییس سابق اتحادیه سراسری کانون‌های وکلای دادگستری ایران (اسکودا) نیز با بیان این که جرم پدیده‌ای اجتماعی با ابعاد و علل متنوع فرهنگی، اقتصادی، خانوادگی، آموزشی، روانی و حتی ارثی و

فیزیولوژی است، گفت: از آنجا که برخورد با مجرم پس از وقوع جرم در وهله اول بر عهده قوه قضاییه است، اما واقعیت این است که قوه قضاییه به تنهایی نمی تواند از عهده این امر مهم بر آید.

بهمن کشاورز اظهار کرد: واضح است هر يك از این جنبه ها در حیطه کار سازمان های غیر از قوه قضاییه قرار می گیرد که بدون همکاری و همیاری آنها، پیشگیری وقوع جرم فقط زینت بخش بند 5 اصل 156 قانون اساسی باقی خواهد ماند. بنابراین لایحه پیشگیری از وقوع جرم با توجه به ساختار تشکیلاتی آن، می تواند زمینه تحقق اهداف قانونگذار را فراهم کند.

سازمان پیشگیری از وقوع جرم مسکن کاهش دردهای جامعه است

همچنین يك وکیل دادگستری گفت: سازمان پیشگیری از وقوع جرم به عنوان مسکنی برای کاهش دردی از دردهای يك جامعه می تواند عمل کند نه به عنوان يك راهکار کلی و اساسی.

محمد اصلانی با بیان این که از مهمترین مولفه های پیشگیری از وقوع جرم در اکثر قریب به اتفاق جرایم، رفع بیکاری (اشتغال)، ترغیب بیش از پیش آحاد مردم به ورزش، نظارت و آموزش است، اظهار کرد: این نظارت در ابتدایی ترین شکل تشکیل جامعه (خانواده) است که این سه مولفه مهم متولی خاصی از جمله وزیر کار، وزیر ورزش جوانان و روحانیت حاضر و ناظر در بطن مردم است که جای این موارد در شورای عالی پیشگیری و حتی شوراهای استانی و شهرستانی پیشگیری خالی است. معتقدم چارت سازمانی پیشگیری مورد نظر در لایحه پیشگیری شاید مسکنی برای دردهای کوتاه مدت در مقوله پیشگیری باشد اما به هیچ وجه کافی به مقصود نیست.

اجرای قطعی و بدون تبعیض مجازات و کاهش جرایم

کامبیز نوروزی نیز در گفت و گو با خبرنگار حقوقی خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، با بیان این که ایجاد مجازات های جدید و تشدید مجازات ها در شرایط فعلی کشور جزو عوامل بازدارنده تلقی نمی شود، گفت: پاره ای امور زیربنایی که مربوط به شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است در وقوع جرم تاثیر دارد و این مسایل باید مورد توجه قرار بگیرد، در واقع یکی دیگر از اصول مهمی که در کاهش یا افزایش جرم اثر بازدارنده دارد، اجرای قطعی و بدون تبعیض مجازات ها است.

گزارش از خبرنگار حقوقي ايسنا: زهرا ميرزاايي

انتهاي پيام